

T. HEKE

ISSN 0134-2266

1989

5

Emadepäev

Ema on igähele kõige lähedasem inimene. Ema on elu andja, elu edasiviija ja selle hoidja.

Rääkides emast meenub igähele oma ema, see üks ja ainuke. Oled sa vaadanud oma ema silmi? Oskad sa kirjeldada tema häält, käsi? Loed sa ema mõtteid!

Taas on meil üks kaunis päev — emadepäev. Seda tähistame maikuu teisel pühapäeval, sel aastal 14. mail. Palusin seekord oma emast kirjutada Kohila lastel.

KAI: Ema hoolitseb meie eest. Ta on heasüdamlik. Tal on pehmed ja soojad käed.

NELE: Kõige rohkem märkan ma oma emas headust, hoolitsust ja hellust. Ema tõuseb vara. Ta teeb perele süüa, siis saadab meid isaga ära ja jääb Nilsiga koju. Kui ma koju tulen, siis on emal alati toad korras ja söök valmis.

MARIANN: Minu ema on töökas, sõbralik, lahke. Ema käib tööl, teeb süüa, õmbleb, söötab loomi. Ta on rõõmus, kui kogu pere on kodus. Ema rõõmustab ka siis, kui toon koolist hea ja suure hinde.

KAUPO: Kõige rohkem meeldib mulle ema rõõmus nägu. Emale meeldib, kui ma olen hea laps. Hiljuti tegin emale rõõmu siis, kui pesin oma sokid puhtaks.

Mis seal salata. Ema on vahel murelik ja nukker.

MARI-TRIIN: Ema on kurb, kui mina ja õed pahad või haiged oleme, kui poed on tühjad.

ELKE: Ema muretseb, kui ma vanaema juurest või õuest hilja õhtul tuppa tulen. Ta mõtleb, et olen kadunud või auto alla jäänud.

KAIDI: Kui vanaema ja vanaisa haigeks jäävad, siis muretseb ema väga. Tuleb kohe käia Teenusel vanaema ja vanaisa juures ning abistada neid.

KÄRT: Ema on nukker, kui ma ei tule õigel ajal koju. Ta muretseb ka siis, kui isa läheb jahile ja ei tule tagasi lubatud ajaks.

Kõik lapsed on märganud, et kõige rohkem muretseb ema siis, kui lapsed haigeks jäävad.

Missugune peaks olema emadepäev?

KÄRT: Ilus, rõõmus, vaikne päev.

KRISTJAN: Terve pere on väga sõbralik. Isa teeb koduseid toimetusi. Me anname emale lilli.

ALLAR: Panen uue lina lauale, katan laua, lauale sean lilled ja õnnitlen ema.

LIINA: Ma tahan, et ema saaks pidupäeval puhata ja ei peaks kogu aeg köögis kuuma pliidi juures rahmeldama.

KAIDI: Tahan, et see päev oleks emale ilus nagu kevadlilled.

Ema rõõmuks on vahel üsna vähe vaja. Sinu hea sõna, abivalmidus, tähelepanelikkus, pikk pai... Ja muidugi lilled, omakorjatud metsa- või põllulilled. Neis lilledes on killuke sinu käte- ja südamesooiust. Ema tunnetab seda.

Illustratsioon KELLI KAGOVERE

ELJU MARDI

Vikerkaar

MARIKA JOHANSON

LÄÄNETAEVAS ALLES SAJUS,
RASKEID VIHMAPILVI VAJUS
ÜLE METSA, LIGI MAAD.
OTSE MEIE AKNA TAHA
PANI ÜHE OTSA MAHA
VIKERKAAR.

NINA VASTU KLAASI SURUS
IVARI JA AINA NURUS:
LÄHME ÜLE VÄRVI-MÄE.
KOHE TÕUSIS VANAMEMM:
KOOS ON MINNA HUBASEM,
KÄSIKÄES.

... KAS NAD KÄISID VIKERKAAREL?
KÜLLAP VIST.
MEELES ON NEIL SELLEST PÄEVAST
PALJU IMELIST.

Emale

*Emakene, oled kallis,
kohe väga kallis.
Kes veel maa peal peale sinu
teeks mul kalli-kalli!*

*Emakene, oled hea,
kohe väga hea.
Kes siin ilmas peale sinu
paitaks minu pead!*

ANTI SAAR
Luunja Keskkoolist

Laps
AIVAR POHLAK

ÕUES OLLES ARMASTAD IGASUGUST ILMA,
VAATAD AIAVÄRAVALT MAAILMALE SILMA.
ELU ON KORD SELLINE, ET LASED ENNAST PETTA,
VANAI SA LOHUTAB: «MES SIIN IKKE TETTA.»
UURID LIBLIKAT JA LILLE, ÕPID UUSI SÕNU,
PABERILE KRITSELDAD OMA NIME: TÕNU.

Emale

*Ema, soovin sulle head,
silitan sul hellalt pead.
Täna istun sulle sülle,
kui saan suureks, istud mulle.*

ANDRY LEEVIK
Tallinna 60. Keskkoolist

Fotograaf ANDRES JOALA pildistas kooliperet varakevadel.

Kool järve kaldal

Tartust Otepäale sõites jääb umbes poolele teele Pangodi järv. Maanteele paistab kätte üks järve kallas, kaugemal teeb järv käänaku. Selle käänu sees mäekünkal on väike Unipiha Algkool.

Madal roheline puumaja lippaia sees tõi meelde midagi vana, tuttavat ja armast. Ma ei oleks imestanud, kui mulle kooliuksel oleksid vastu jooksnud Toots ja Teele.

Esikust sattusin otse suurde klassituppa. Algul ma ei saanud

aru, mis selles ruumis lummas. Siis taipasin: see oli vana aja hõng. Vana ja uus tulid siin sõbralikult kõrvuti toime.

Ruumi keskel seisid poolkaares kolm pinki ja õpetaja laud. I ja II klassis kokku õpib kuus last. Õpetaja Eha Jakobson ütles, et kuuele lapsele õpetajaks olla on tore. Õpetaja teab päris täpselt igaühe nõrkust (tähendab — tuleb veel harjutada!) ja püüab virgutada tugevaid külgi. Kuldarile tuleb tihti lisa-ülesandeid varuda. Ei või ju poissi pinki igavlema jätta, kui töö enne teisi tehtud saab. Egne on toimekas tüdruk. Tema sammud ja saavutused peavad kõigil teada olema. Vahel ütleb III klassi õpetaja Lembit Jakobson: «Egne, ega sa merel ole. Me kõik kuuleme sind hästi.» Triinule on loodus ilusa lauluhääle kinkinud. Minagi sain «Laevasõitu» kuulda. See on regilaul, kus Triin on eeslauljaks. Kõigepealt laulis Triin üksinda ees ja siis tulid teised talle järele ja laul voolas katkemata kuni lõpuni. Pille joonistab ilusasti. Pille piltidel on palju loomi.

Meil on kuubiaabits

Esimese klassi lapsed on uhked: nemad õpivad ainukesena Eestis KUUBIAABITSAST. Kuubiaabits sai nime tavaliste puust tähekuupide järgi. Nendega on vist küll kõik lapsed mänginud ja lugemist õppinud. Igal aabitsa leheküljel on kuubisõna. Nuputaja sõnad on punkt, joon, pind, tahk, hulk, ring. Katsetaja sõnad: jõud, laine, aine. Loomasõbra sõnad on loomariik, seeme, muna, rakk. Kuubisõnu on veel palju. Need sõnad pole valitud ainult lugemise treenimiseks. Tähtsam on see, mida need tähendavad.

«Keeruline!» kahtleb kindlasti mõni suur inimene.

«Parem vara kui liiga hilja,» arvab kuubiaabitsa autor Maie Rimmel. Kõik, millest räägitakse, ei peagi paugupealt selgeks saama. Maie Rimmelil aitas kuubiaabitsat teha tema oma pisike tütar Auli.

Kõrval näed lehekülge kuubiaabitsast. Kuubisõna on siin MUDEL.

Vaatame koos, kuidas Unipiha lapsed mudeliga tuttavaks said.

LUGEJA! MÄNGI SINA KA KAASA!

Mudeleid teadsid kõik juba varem. Poisid rääkisid oma lennuki-, auto- ja laevamudelitest. Siis hakati koos kuubi-

aabitsast lauseid lugema. Mängukaru on karu mudel. Mängukass on kassi mudel. Mängumaja on ... «Maja mudel,» tulid vastused kärmelt. Aga edasi: Kelle mudel on nukk? Lapsed jäid mõtlema. Õpetaja aitas: «Mis nukul on? Silmad, suu, käed, jalad ...» «Nukk on lapse mudel,» taipasid korraka kõik.

See kandiline kiisu lehekülje keskel on täppsaba. Täpp-sabad, pallsabad ja täplikud on kuubiaabitsa tegelased. Kus täpp-sabad ja pallsabad välja ilmuvad, seal läheb arvutamiseks.

Vaata tähelepanelikult, mida täppsaba oma saba otsas kannab? Kas pole need mitte täringud!

Õpetaja lasi lastel arvutada, mitu täppi selle täppsaba sabas on. **Liida sina ka!**

Kuldar sai esimesena õige vastuse kätte ja hakkas uut ülesannet lahendama. Seda, mida täplik kahe käega kõrgel pea kohal hoiab.

Koos loeti läbi kirjatähtedega lõik lehekülje allosas.

Loe sinagi!

Õpetaja Eha Jakobson rääkis, et mudelid on ka täiskasvanutele vajalikud. Lennuki- ja autoehitajad näiteks katsetavad uue sõiduki omadusi esmalt mudeli peal. Alles hiljem ehitatakse päris masin.

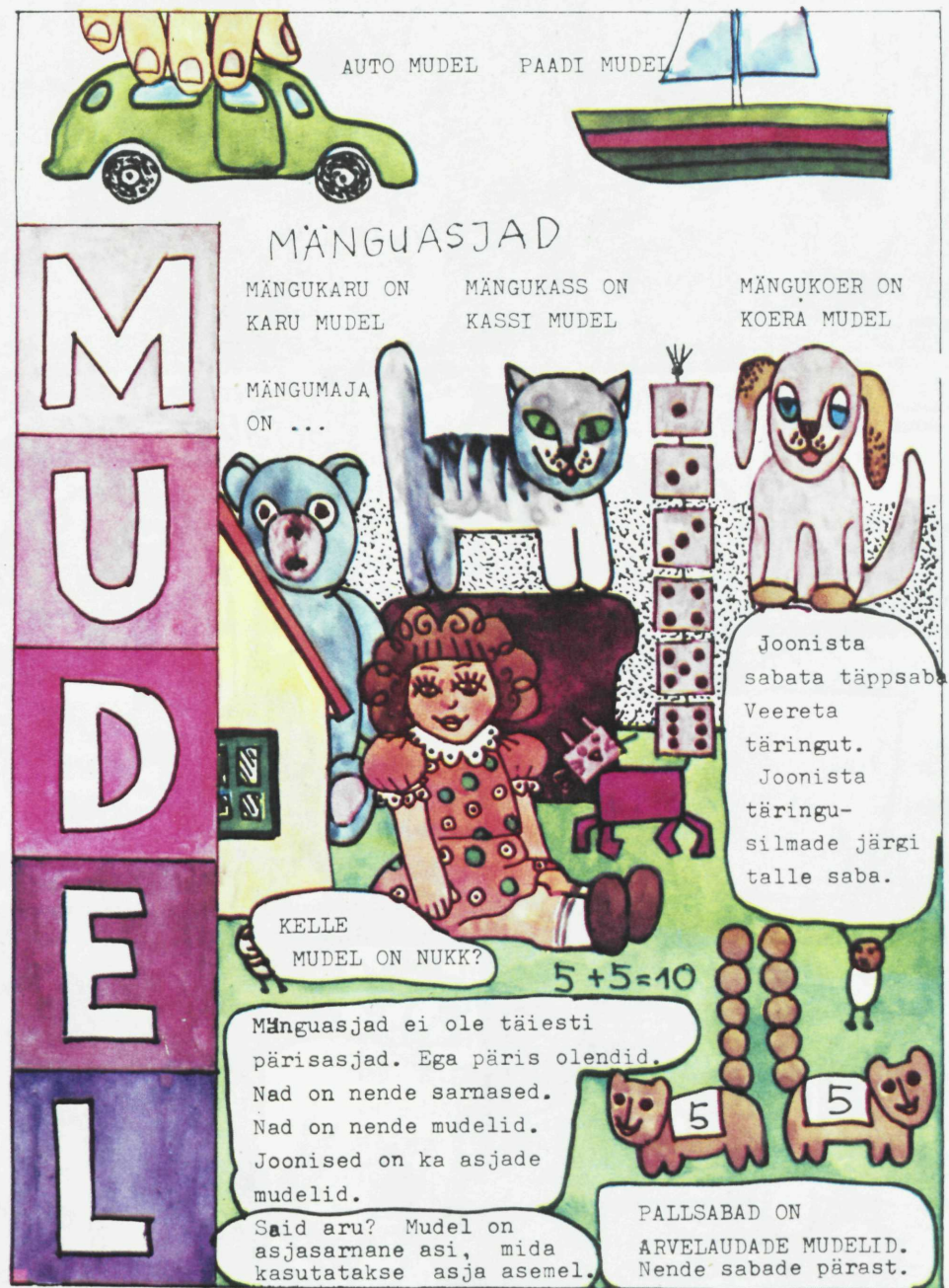
Lapsed otsisid oma klassist mudeleid. Leidsidki. Egnel oli pliatsikujuline pliatsiteritaja — pliatsi mudel. Keraamiline linnuke õpetaja laual — linnu mudel.

Siis hakati mudelipoodi mängima. Kaubaks sobisid hästi kunstitunnis savist voolitud leivad, saiad ja tordid. Rahad tehti paberist. Kaupadele kirjutati hinnad juurde. Algaski ostmine-müümine. Raha lugemisega oli üksjagu sekeldamist nii ostjatel kui müüjatel. Kui poemängu küllalt mängitud sai, küsis õpetaja: «Kas kõik meie mängus — kaup, raha, ostjad, müüjad olid mudelid?»

Mis sina arvad!

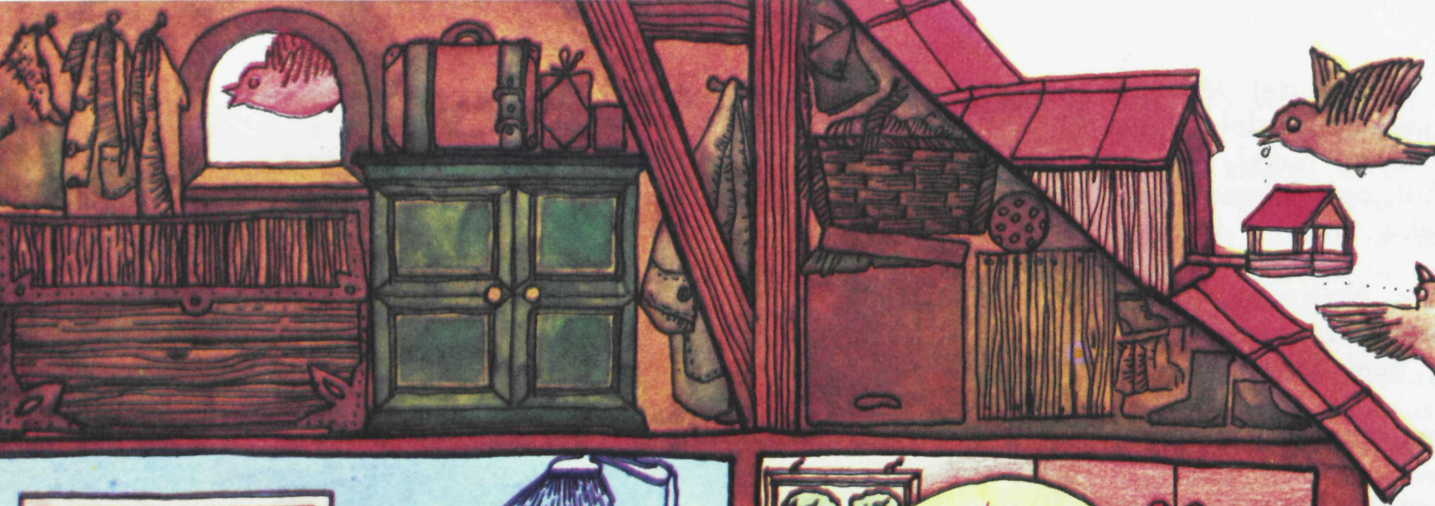
*

Praegu, maikuus, on Unipiha kooli ümbrus väga ilus. Kohekohe puhkevad õide toomingad, veidi hiljem sirelid. III klassi akende all kase otsas seab elamist mugavaks tuttav toonekurepaar. Mõnel päeval lükkab õpetaja Lembit Jakobson siitsamast koolimaja tagant paadi järvele. Kutsub kaasa

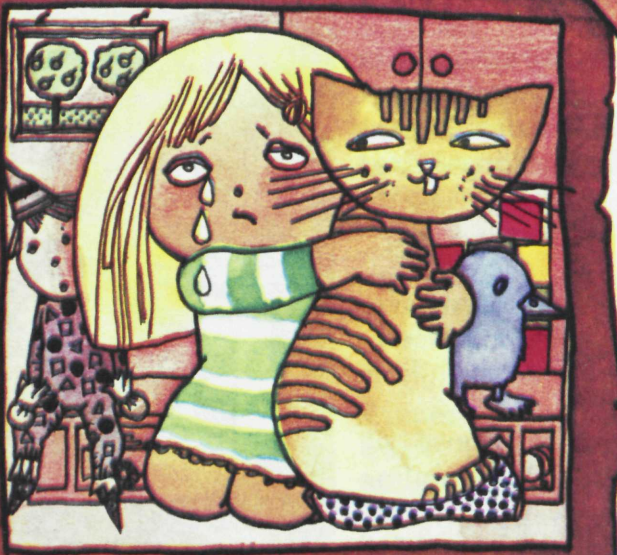
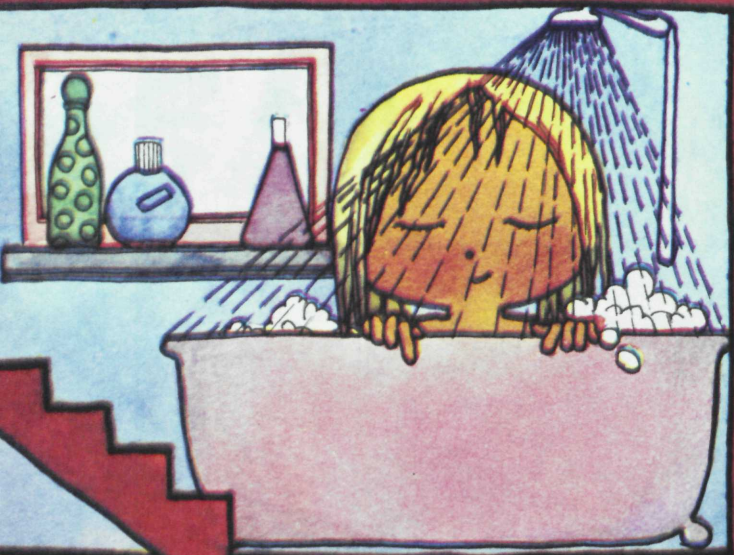

oma abikaasa ja tütre Liisi ja teised koolilapsed. Õpetaja viib lapsed paadiga Pangodi järvele.

EDA ALLIKMAA

TÖNU SEERO
**Igasugused
toad**

«Milliseid tube korterites on!» päris Mari ühel õhtul isalt.

«Igasuguseid,» ütles isa. «Oleneb sellest, kui suur korter või maja kellegi on.»

«Aga kui on hästi-hästi suur korter. Millised toad seal siis on!»

«Ma arvan, et elutuba on kindlasti,» arvas isa.

«See on elamiseks, jah!»

«Nojah, see on tuba, kus kogu pere kokku saab. Nagu meiegi suur tuba.»

«Aa-aa, see on siis müramistuba. Milliseid tube veel on!»

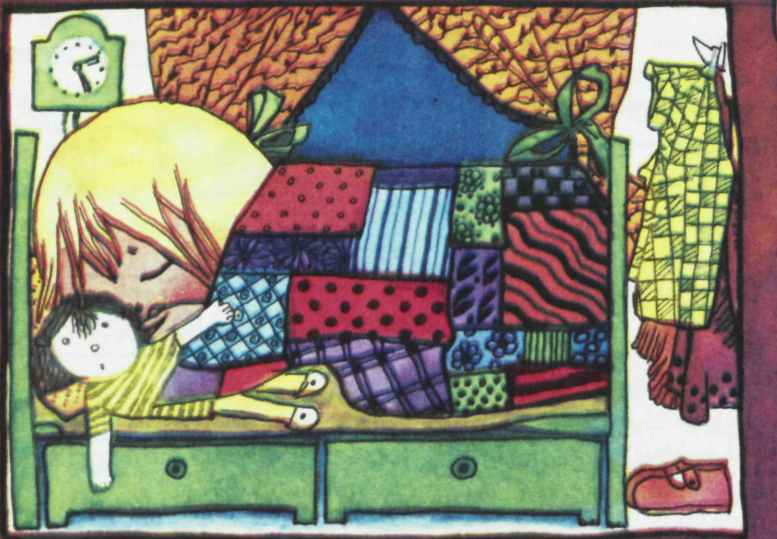
«Mõnel pool on söögituba. See on söömiseks,» teadis isa.

«Kui ta on söömiseks, siis on ta kindlasti martsipanist,» ütles Mari. «Martsipanituba tahaks ma oma korterisse küll. Kui magusaisu tuleb, siis pole vaja poodi minnagi. Näksid pisut söögituba ja ongi kohe tuju hea.»

«Mõnel pool on veel vannituba,» jätkas isa ja lisas naljatades, et vannituba on loomulikult vannimiseks.

«Köök on aga pannituba ja pannimiseks,» naeris Mari.

«Täpselt. Ja jutlemiseks on jututuba. Mis siis veel!» Isal ei tulnudki tükk aega rohkem tube meelde. Äkki ta haigutas ja ütles: «Ja magamiseks on

loomulikult magamistuba. Sinna me nüüd lähemegi.»

Mari ei tahtnud veel mitte kuidagi magama minna, kuid isale ta vastu hakata ka ei julgenud. Ta puges teki alla ja mõtles tuseselt: «Alati, kui kõige põnevamaks läheb, tuleb magama minna. Kui mina suureks saan, siis on minu lastel korteris ka nututuba. Kui nad ei taha veel magama minna, aga mina neid ajan, siis lähevad nad kõigepealt nututuppa. Seal nutavad nad oma nutuisu täis ja lähevad alles siis magama.»

«Kahju, et meie korteris soovide täitumise tuba ei ole,» mõtles tüdruk veel. «Siis saaks omale igasuguseid tubasid. Ka soovide täitumise tuba on minu korteris, kui ma suureks saan,» otsustas Mari. Selle ilusa mõtte juures ta uinuski.

Lilled liblikale

ROBI VAIDLO

Taluvärava ees teekruusal lebas midagi tumedat. See oli ilus suur liblikas, kol-lakad sõõrid heledate servadega violet-setel tiibadel. Ta püsis seal liikumata. Ei lennanud ära.

Viisin liblika oma viieaastasele sõbrale. Et ta saaks seda läbi suurendusklaasi lähemalt uurida.

«Sa püüdsid ta kinni?!»

Imestuse kõrval kõlas etteheide.

Illustreerinud JARÕNA ILO

«Ei. Liblikas oli surnud. Ma lihtsalt võtsin ta maast ja tõin sulle vaadata.»

«Miks ta suri?»

«Seda ma ei tea. Ega liblikad kaua ei ela. Mõned vaid ühe päeva. Seepärast öeldaksegi inimese kohta, kes homsele ei mõtle: nagu ühepäevaliblikas.»

Kui ma mõne aja pärast õue läksin, hoiatas mind väikemees:

«Ära siia murulaugu äärde istu. Mul on siin liblikas.»

Ta kaevas oma väikese kühvliga rohelise puhma kõrvale auku.

Sain aru, et liblikale hauda.

Kalmukünkale tõi ta lilleõie, peatsisse pistis puupulga mälestussambaks.

«Kas sul, vanaisa, on mulle tulukest anda?»

«Mis tulukest?»

«Noh, küünalt või midagi...»

Varsti põles mõlemal pool hauaküngast väike sale küünal. Öhtu süvenevas videvikus oli seda ilus vaadata. Ka mõelda oli ilus. Kui ema teda tuppa õhtule hüüdis, ütles poiss mulle:

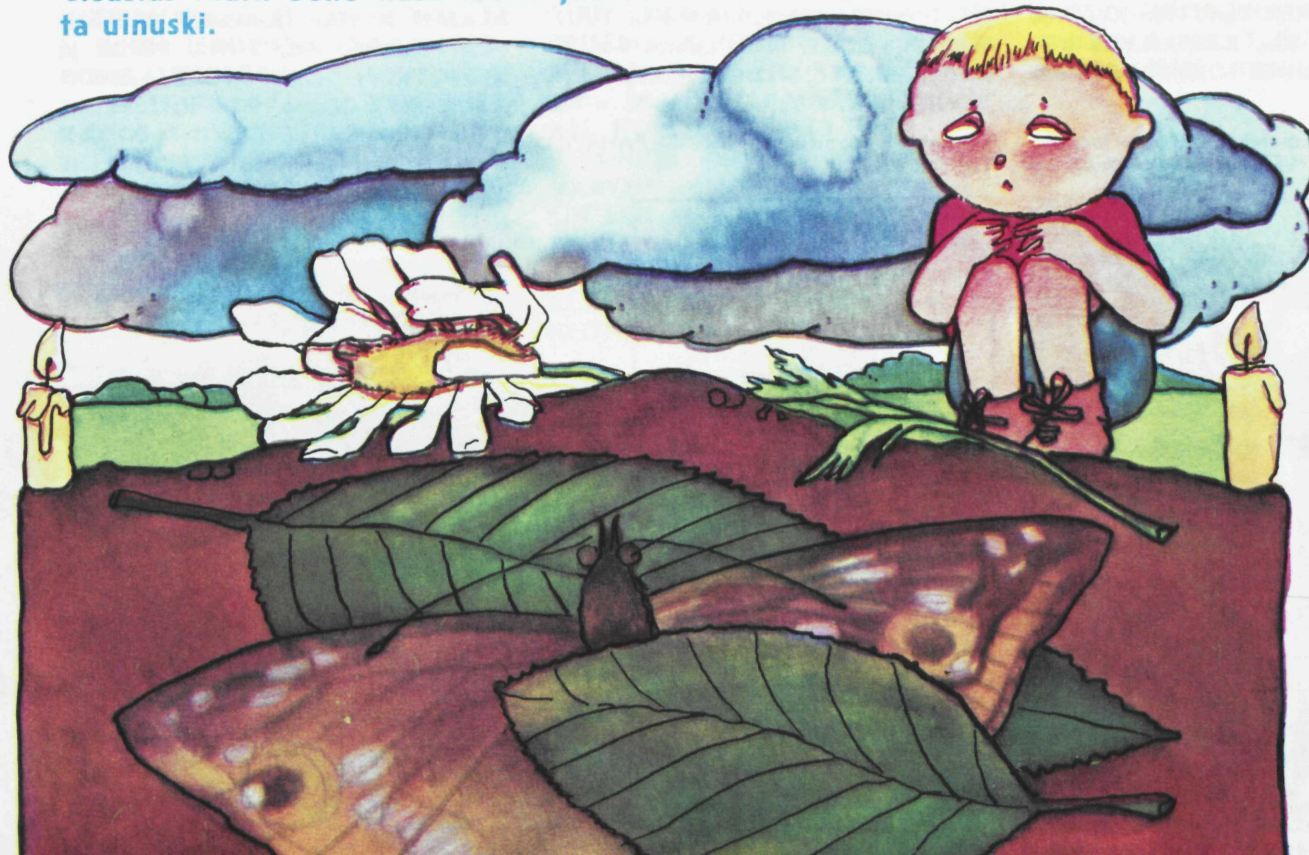
«Mine sina ees. Ma tahan liblikale laulda.»

«Eks sa siis laula pealegi.»

Ja poiss laulis. Üksinda. Kaks elavat tulesilma õhtuhämaras vubisemas.

Kui mu väike sõber mõneks päevaks mujale hakkas sõitma, ütles ta mulle:

«Vanaisa, kui see lill ära närtsib, pane siis siia uus.»

«Linnuke sügisel» — joonistanud 4-aastane REET NÕUPUU Taeblast ▲

I KLASS

JOONISTAJAD: BRIGITTA MÄEMETS ja TAMBET NAPP Viljandi PM, TEELE LAATS ja KADRI MIKIVER Tall. 46. Kk., OTT-OLLE KALLAS Tall. 3. Kk., MART ROOTAMM, ILMAR KURVITS, HANNES PAHAPILL ja EVA-MAITE LORENTS Tall. 49. Kk., MEELI RONDEL Maardu Kk., KRISTJAN OPPO Viljandi PM.

«Peole» — joonistanud LEILA HEINLA Tallinnast ▼

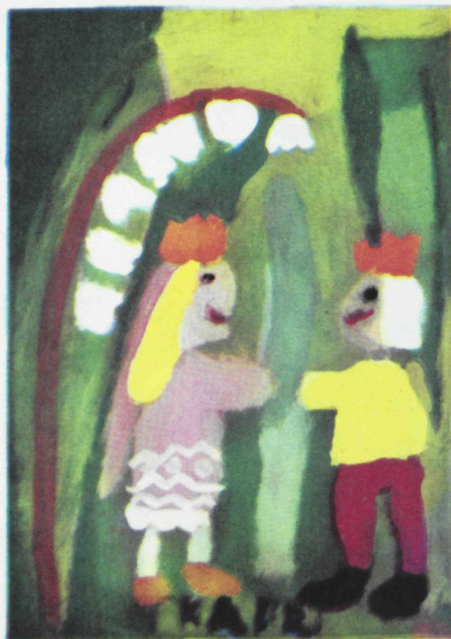

KOOLIEELIKUD

JOONISTAJAD: 3-aastased KAAREL NÕMMIK Tallinnast ja JOANNA SALMIN Kloogalt, 4-aastased KUNO LOTAMÕIS Tallinnast ja REET NÕUPUU Taeblast, 5-aastased MARGUS TETERIN Kadrinast, MARTIN VERNIK Aravetelt, HELEN HERIGSON Pärnu-Jaagupist ja KATRIN IVANDI Vööpstest, 6-aastased MARGUS ARTJOMOV Kohtla-Järvelt, INGMAR PILT Tartust, PEETER SALONG Kuessaarest, ANN ARUVEE ja LEILA HEINLA Tallinnast.

KIRJUTAJAD: KRISTEL PÖLD Kuresaare 2. Kk., REENO REEDER Tall. MKK., MARIAN TÄHE Tall. 32. Kk., MARIS MÄNDEL Tall. 5. LPK., KRISTO KAASAN Kadrina Kk., MARIA AIT Tall. 36. Kk., KRISTI TUPITS Tall. 32. Kk., MARGIT KÄRNER Tartu 10. Kk., ELE REIER Vändra Kk., KÄRT ILVES Kii-Nõmme Kk., RAINER TOHVRI Tall. 3 Kk.

«Muinasjutust «Piibeleheneitsi»» — joonistanud KADRI MIKIVER Tallinna 46. Kk. ▼

KIRJUTAJAD: JAAN KÕRGEMA ja KARINA ARRO Tallinnast, KRISTI LUTS Järva-Jaanist, MARGUS TETERIN Kadrinast, URMO UNUS ja ELIS UNUS Pärnust.

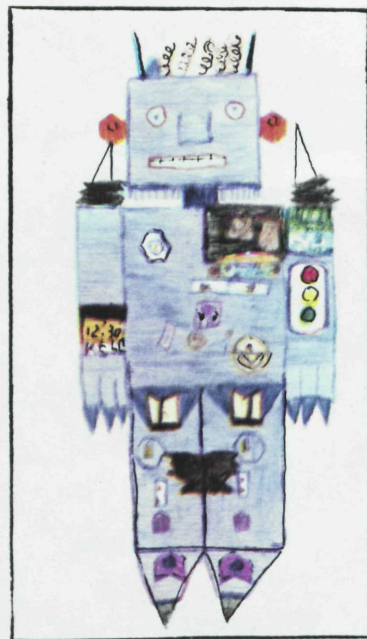
Võistlus on lõppenud!

«Sügisevärvid» — joonistanud SANDER LEMBER Kingissepa Raj. PM ▼

II KLASS

JOONISTAJAD: JAAN EVART ja ANNIKA LIIV Tall. 46. Kk., RAIT REINART, JANEK NÕGU ja REET RAEV Tornimäe 9-kl. K., AGE VAARMETS ja LAILA TALI, SANDER LEMBER ja MIHKEL LEMBER King. PM, SIIM KINK ja ANDREAS TŠUDINOV Tall. 49. Kk., TUULI SOOTS ja SIRLE TRUU Lehtse 9-kl. K., MEELIS-MAIT SILDOJA Vilj. PM, VIVIKA MAAR Tall. 28. 9-kl. K.

«Robot» — joonistanud HANNES PAHAPILL Tallinna 49. Kk. ▼

KIRJUTAJAD: MIHKEL KÄGO Kuu-salu Kk., KERLI KUUSK ja OLAVI PAUKSON Kii-Nõmme Kk., EDGAR HEINOJA Tori 9-kl. K., LAURI SILM, MÄRT AVANDI ja MARILIISS GROSS Rapla Kk., RAIGO PAOSALU, ARGO ALAJAN ja HANNA-MARIA LIFLÄNDER Paide 1. Kk., TIINA REEDE ja VEIKO KIVI Salme 9-kl. K., ANKKI AARDEMAA Haaps. 9-kl. K. FEELIKA LUIK Tartu 7. Kk., SILVIA LOTMAN Tartu 10. Kk., PRIIT KUDU ja EVELINE KÄÄMER Ala 9-kl. K., ANU ROOSNIIT Lihula Kk., RAINAR MUST Kehtna Kk.

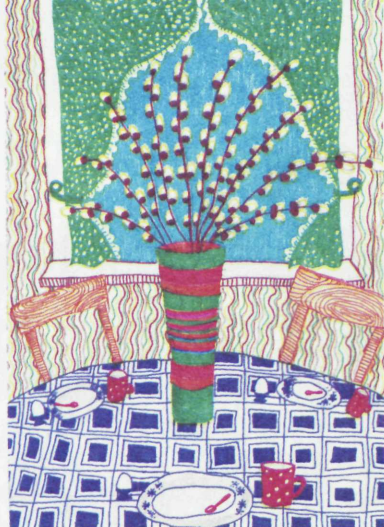
«Loomaaias» — joonistanud EVA-MAITE LORENTS Tallinna 49. Kk. ▼

«Esimesed sinililled» — joonistanud SIRLE TRUU Lehtse 9-kl. Koolist ▲

«Laud on kaetud» — joonistanud PILLE PEET Tornimäe 9-kl. Koolist ▶

«Juhtum järvel» — joonistanud ANDRUS OLL Tornimäe 9-kl. Koolist ▲

«Mina oma sõbraga» — joonistanud KRISTI KAUR Kingissepa Raj. PM ▶

III KLASS

JOONISTAJAD: ANDRES VIKMAA, IREN PRITSU ja TANEL VINKEL Tall. 46. Kk., KRISTEL KRICHKA, VILVE TILK ja KRISTI KAUR King. PM, ANDRUS OLL, MARKO KALLUS ja PILLE PEET Tornimäe 9-kl. K., KRISTO OJA ja ARKO KASK Kil.Nõmme Kk., EVELI VOLMRE ja KAIDI TAMMISTO Lehtse 9-kl. K., AGNE ALEKÖRS Pärnu 9. 9-kl. K., JAA-NA KUKK Valgu 9-kl. K., EDDA PÖLD Kahtla 9-kl. K., ELISABETH SALMIN Keila Algk., ARDO URMET Tornimäe 9-kl. K. MAIT KURRIKOFF Kurenurme 9-kl. K.,

KIRJUTAJAD: KRISTJAN KANNIKE ja RADEK VALDRE Kohila Kk., KALLE TÄHT Kil.-Nõmme Kk., MAANO LIN-DAU Salme 9-kl. K., JANEK KÜNNAP Puurmani Kk., KRISTI HEINLAID Kihel-konna 9-kl. K., JAANA KERGE Rakvere 3. Kk., LIISA HUMMAL Järva-Jaani Kk., KRISTIAN KIRSFELDT Tall. 21. Kk., PIIA AIA Tartu 7. Kk., KANNI OESELG Põlva Kk., HEDI VAIKJÄRV Tall. 29. 9-kl. K., EGGERT OTSA Vilj. 1. Kk., VERONICA IRMANN Pärnu 2. Kk., MÄRVIN ANTOV Paide 1. Kk., KÄT-LIN ALTEMENT Ülenurme Kk., ANDRY LEEVIK Tall. 60. Kk., JANEK KÜRSA Avinurme Kk., KRISTE MÄGI Orissaare Kk., ELO REBANE Valga 2. 9-kl. K., HEITI RAADIK Valtu 9-kl. K.

IV KLASS

JOONISTAJAD: ANGELA LODESK, RAIGO HIIS ja MIRJAM KIRSI Rāpina Kk., ÖNNE SANGERNEBO Paide 1. Kk., HEDVIG RAJARI, KADI KÄSPER, KRIS-TEL AVER, PIRET MIKKELSAAR ja THEA LEHE Pärnu 9. 9-kl. K., KAJA KAPSTA ja REET RUUSMANN Kil.-Nõmme Kk., SILVER RAUN Tornimäe 9-kl. K., KARIN KONSBERG Leevaku 9-kl. K.

KIRJUTAJAD: KAIDO KANTER Kohila Kk., ANDRUS TAMMOJA Tartu 3. Kk., MARIANN KIRS Paide 1. Kk., PILLE-RIIN PERSIDSKAJA Vara 9-kl. K., LEIDI SAAR Martna 9-kl. K., MARLIIS MITT, KAIE KENSAP ja KÄTLIN PEETS Rapla Kk., PIRET RAADOM Tartu 2. Kk., KARIN AAS Kuusalu Kk., TOOMAS KÖHLER Paide 3. Kk., MAARJA SAKS ja KADRI PÖDRA Tall. 7. Kk., ALICE LAAS Kohtla-Järve 1. Kk., VEIKO HEIBERG Jüri Kk., JANE JÄRVALT Rannu Kk., TEET ELSTEIN Kärdfia Kk., PIRET SIRP Saverna 9-kl. K., VARJE LIIGEND Märjamaa Kk., KARL SALUM Tall. 4. Kk.

«Käisin turul» — joonistanud ANDRES VIKMAA Tallinna 46. Kk. ▼

«Ratsutamas» — joonistanud EDDA PÖLD Kahtla 9-kl. Koolist ▼

«Sookured» joonistanud HEDVIG RAJARI Pärnu 9. 9-kl Koolist ▼

MAAKERA KAISUS

See on ilus väike maakera. Ei, mitte gloobus. Maakera on riidest tehtud, midagi pehmet täis topitud ja niiviisi natuke mühklik jäänud. Kõik maailmajaod ja riigid on kenasti peale maalitud.

Me seisime ringis. Silver Springi kiriku pühapäevakooli kümme last, kirikuõpetaja Magree, Otar Gruusiast ja mina. Õpetaja Magree võttis maakera kaissu ja lausus: «Me kõik tahame hoida ja kaitsta Maad. Sellepärast võtame ta kaissu.» Siis andis ta maakera edasi hästi tõmmule ja kräsupäisele poisile.

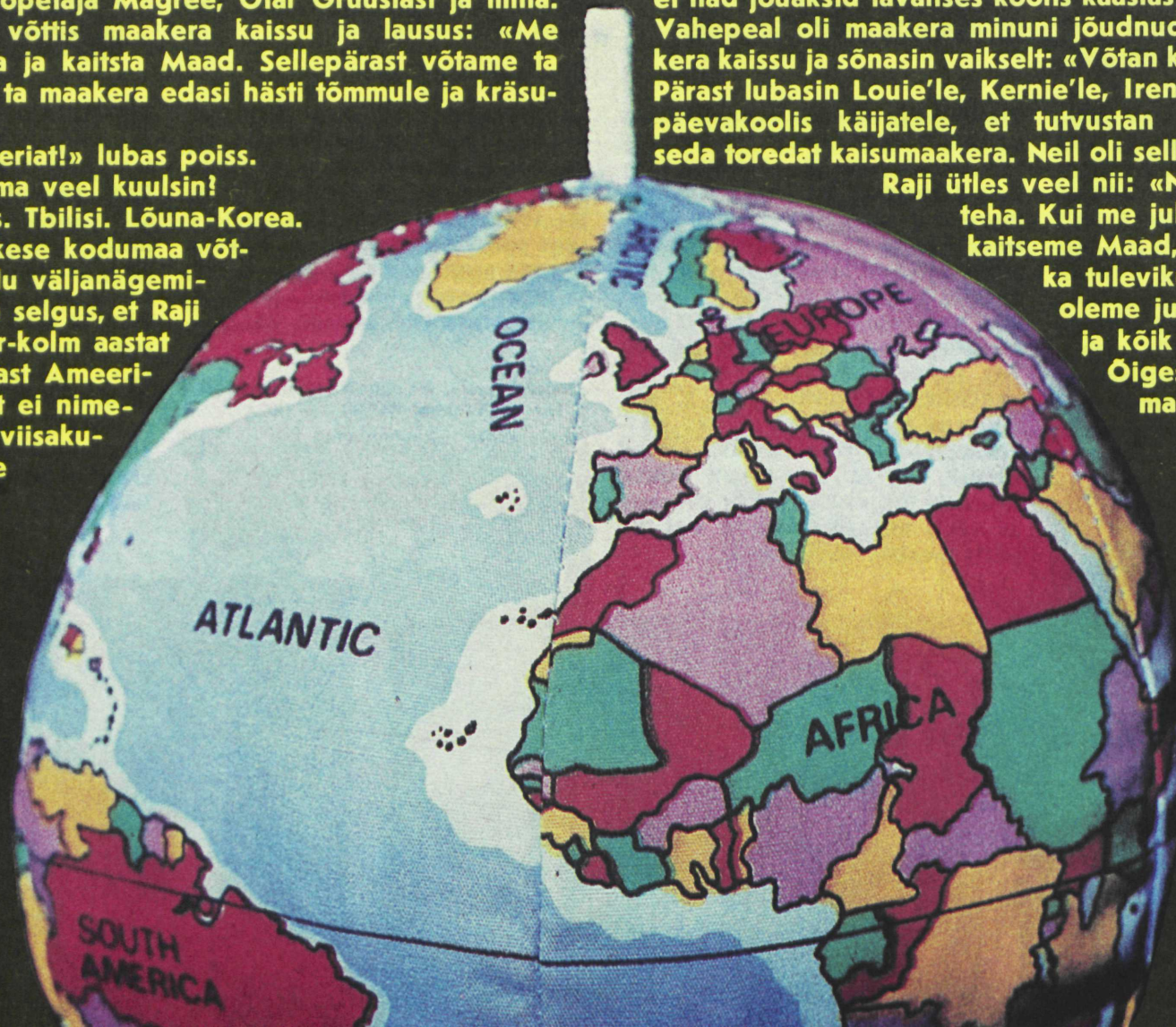
«Mina hoian Nigeeriat!» lubas poiss. Mis kohanimedid ma veel kuulsin? New York. Küpros. Tbilisi. Lõuna-Korea. «Eesti!» Meie väikese kodumaa võttis kaissu üks hindu väljanägemisega poiss. Hiljem selgus, et Raji vanemad olid paar-kolm aastat tagasi tulnud Indiast Ameerikasse elama. Eestit ei nimetanud Raji lihtsalt viisakusest, et olin nende

külaline. Nad olid mõni päev tagasi pühapäevakoolis õppinud tundma Nõukogudemaad. Ja loomulikult tehti siis pikalt juttu ka Eestist.

Kiriku pühapäevakoolis käib palju sisserännanute lapsi. Siin aidatakse neil inglise keel kiiremini selgeks saada, et nad jõuaksid tavalises koolis kaaslastega sammu pidada. Vahepeal oli maakera minuni jõudnud. Võtsin selle armsa kera kaissu ja sõnasin vaikselt: «Võtan kaissu Silver Springi!» Pärast lubasin Louie'le, Kernie'le, Irene'le ja teistele pühapäevakoolis käijatele, et tutvustan ka Eestimaa lastele seda toredat kaisumaakera. Neil oli selle üle väga hea meel.

Raji ütles veel nii: «Nagunii on kõik meie teha. Kui me juba praegu hoiame ja kaitseme Maad, siis ei juhtu temaga ka tulevikus midagi halba. Siis oleme juba suureks kasvanud ja kõik on meie otsustada.» Õigesti ütles. Võtame siis maakera kaissu.

MARE VETEMAA

On taas maikuu. Igal aastal on mai kuul oma nägu, kuid alati on ka midagi igipõliselt ühist: kevadise mulla lõhn, kevadlillede õitsemisrõõm, ööbikute laksutamine. Looduses on üldise tärkamise aeg.

Üks maikuu päev oli mulle eriline, mis sundis kirjutama just nurmenukust. Sellel lehekuu varahommikul, mil üürikesest kevadööst oli saamas päev, astusime mööda maanteed otse tõusvale päikesele vastu. Ja meie ees läks üle tee oma rahulikult tatsuval sammul karuott. Korraga oli mulle selge, et karuga kohtun ma Eestimaal ja looduses esimest ja ehk ka viimast korda. Kaua imetlesime veel karu sooja jälge niidul. Samas kõrval oli palju õitsvaid nurmenukke. Mulle tundus, et kunagi varem pole need õitsenud nii kaunit, olnud nii päikesesoojalt kollased ja lõhnanud nii magusalt kui sellel hommikutunnil.

Nurmenukk on taim, mida eesti rahvas peaks hästi tundma. Nurmenukk kuulub perekonda Primula. Selle taimeperekonna esindajaid leidub tavaliselt iga lilliarmastava inimese koduaias. Õie- ja värviküllane on nurgake, kus need taimed õitsevad. Kui me ladinakeelse perekonnanime eesti keelde tõlgime, saame vasteks — esimene. Nii priimulad kui nurmenukk kuuluvad kevadel esimeste õitsejate hulka.

Nurmenukk kasvab valgus- ja soojusrikkastel kasvukohtadel: nurmedel, nagu nimigi ütleb, nõlvadel, puisniitudel, loopealsetel ja metsaservadel. Eriti ohtrasti leidub nurmenukke Põhja- ja Kesk-Eestis, Lõuna-Eestis aga vaid üksikutes kasvukohtades. Eri paikades on seda taime ka erinevalt nimetatud. Nurmenukuks kutsuti seda algul vaid Harjumaal, kuni see kirjakeele mõjul mujalegi levis. Virumaal, Eesti põhja- ja kirdeosas ning Tartumaal

tunti lille kanavarba nime all, Lõuna- ja Kagu-Eestis kikkapüksina. Teadaolevaid nimesid on üle saja: saksapüksid, pääsulilled, käekaatsad, neitsipisar, kuldvõtmeke jt. Sakslased näiteks kutsuvad lille taevavõtmeks, kuna õisik meenutab võtmekimpu, aga ka peetruselilleks ja munakoogiks kollase värvuse tõttu. Missugune on nurmenukk? See lõhnav kevadlill kasvab 15—25 cm kõrguseks. Õied on kollased viie oranži täpiga õiekrooni neelusos. 5—6 õit on sarikaks koonduvad ja enamasti rippuvas asendis. Nurmenukk õitseb maist juuni keskpaigani. Lille käivad tolmeldamas mesilased, kimalased ja liblikad. Õied lõhnavad hästi ja sisaldavad rikkalikult nektarit. Vili valmib juuni lõpul või juulis. Lehed on kortsulised, alt karvased ja koonduvad maapinnale kimbukeks.

Nurmenukku on ammustest aegadest kasutatud ravimtaimena. Lille raviomadusi märgati ja kirjeldati juba 16. sajandi taimeraamatutes. Ravimina kasutatakse õite keedist, mis on köha, nohu, unepuuduse ja neeruhaiguste puhul heaks abiliseks. Juurika- ja õieteed võib juua külmetuse ning peavalu korral.

Nurmenuku lehed on C-vitamiini poolest äärmiselt rikkad. Niisama suurt vitamiinisaldust võib kohata veel vaid mõnedes kibuvitsamarjades. Nurmenuku värsketest lehtedest valmistatakse ka salatit teiste toitvate juurde. C-vitamiini päevanormi rahuldamiseks piisab vaid ühest lehest.

Soovin sullegi, väike lugeja, nurmenukukollast kevadet ja suveks hetki sinasõpruseks meie kauni Eestimaa loodusega.

MAI ZERNASK

Pildistanud HENDRIK RELVE

NURMENUKK

Löö mind, armas õpetaja!

LEELO TUNGAL

LÖÖ MIND, ARMAS ÕPETAJA,
OMA PEHME KÄEGA!
HÄBENEDA POLE VAJA —
EGA TEISED NÄE KA,
EI SIND SEGA — TEED MIS TEED —
ÜKSKI ASJALIK KOLLEEG!

TEAN, ET JALAGAGI IHKAD
VAHEL SA MIND LÜÜA.
ÜKSI JÄIME — NÜÜD EHK TIHKAD!
PIHTA SAADA PÜÜA!
NÄEN SU SÜGELEVAST KÄEST —
TAHAD LÜÜA KÕIGEST VÄEST!

NÄEN SU SÖRMEL TINDIPLEKKI . . .
PIHUPESSA PУHU,
JÄLLE ÕIGET LÖÖGI MEKKI
PROOVI SAADA SUHU!
ÕPETAJA,
VOODI ALL
OOTAB NUKRALT SIND SU PALL!

Teo maja

ENO RAUD

TEOL POLE MAJA
KÜTTA VAJA,
SEST MAJAL ÜLDSE
POLE AHJU
JA KÕÖGIS PLIITI
POLE KAH JU.

Vana kere

ENO RAUD

LÄBI METSA, LÄBI MERE
SAMMUS ÜKSKORD VANA KERE.
«TERE, TERE, VANA KERE!»
HÜÜTI TALLE KÕIKJALT TERE.
«TERE,» VASTAS VANA KERE.
«TERE, TERE, TERE, TERE!»

Eriline herilane

ENO RAUD

ÄRA KARDA,
LAPSUKENE,
ERILIST
HERILAST.
ERILINE
HERILANE
IGA KORD
EI NÕELA LAST,
VAID VAHEL LENDAB
MÕÖDA TAST.
KARDA PIGEM,
LAPSUKENE,
HARILIKKU
HERILAST
KUI ERILIST,
KES SEEKORD LENDAB
MÕÖDA VIST.

Liig mis liig

ENO RAUD

SEE OLEKS TÕESTI LIIG MIS LIIG,
KUI JÄRVEST VÄLJA TULEKS SIIG
JA KÖNNIKS JÄRVE KALDAL JALA,
JUST NAGU POLEKSKI TA KALA.

Lauluke

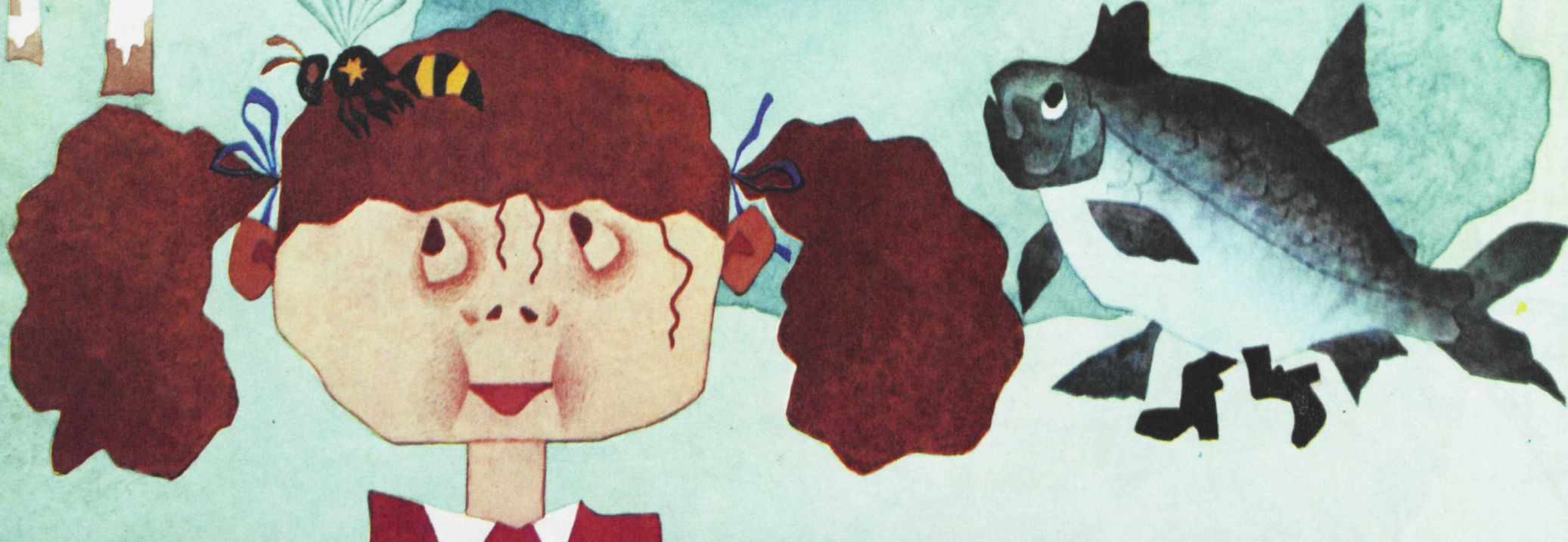
OTT ARDER

ELU TÄIS ON MUINASJUTTU,
MUINASJUTT TÄIS ELU.
KINDLAD PIIRID KAOVAD UTTU,
JÄÄVAD RÕÖM JA VALU.

LOOTUSETUS OLUKORRAS
AINULT LOOTA TASUB.
MÕNE LIHTSA RÕÖMU VÕTI
LAULUKESES ASUB:

KRIBELE-KRABELE-BUMS!
KOOK KADUS LAUALT KARLUMPS!
KRIBELE-KRABELE-BUMS!
PÖRSAST EI ÄHYARDA MUMPS!
KRIBELE-KRABELE-BUMS!
RIIMUB, EI RIIMU — RIIMUMBS!

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Värvuke ja õel akaatsia

Oli see nüüd nii või teisiti, kes seda täpselt enam teab. Aga jutt käib ringi seesugune, et keksles ükskord üks varblasepoeg akaatsia okstel. Akaatsial on teravad okkad, värvuke sai torgata ning pistis hädaldama:

«Ai, ai! Hunt, tule appi! Murrame kahe peale akaatsia maha!»
«Aega ei ole,» hunt vastu. «Mul maasikate korjamine ja sibulate sikutamine pooleli.»

Varblasepoeg hakkas veel kibedamini nutma.

«Lambake, kuule lambake! Kargame kahe peale hundile turja!»

«Aega ei ole,» lammas vastu. «Mul just mõtusejaht kavas.»

Nüüd sai värvuke lamba peale pahaseks.

«Mõtus, kuule, mõtus!» säutsus ta vihaseks. «Paneme üheskoos lamba nahka.»

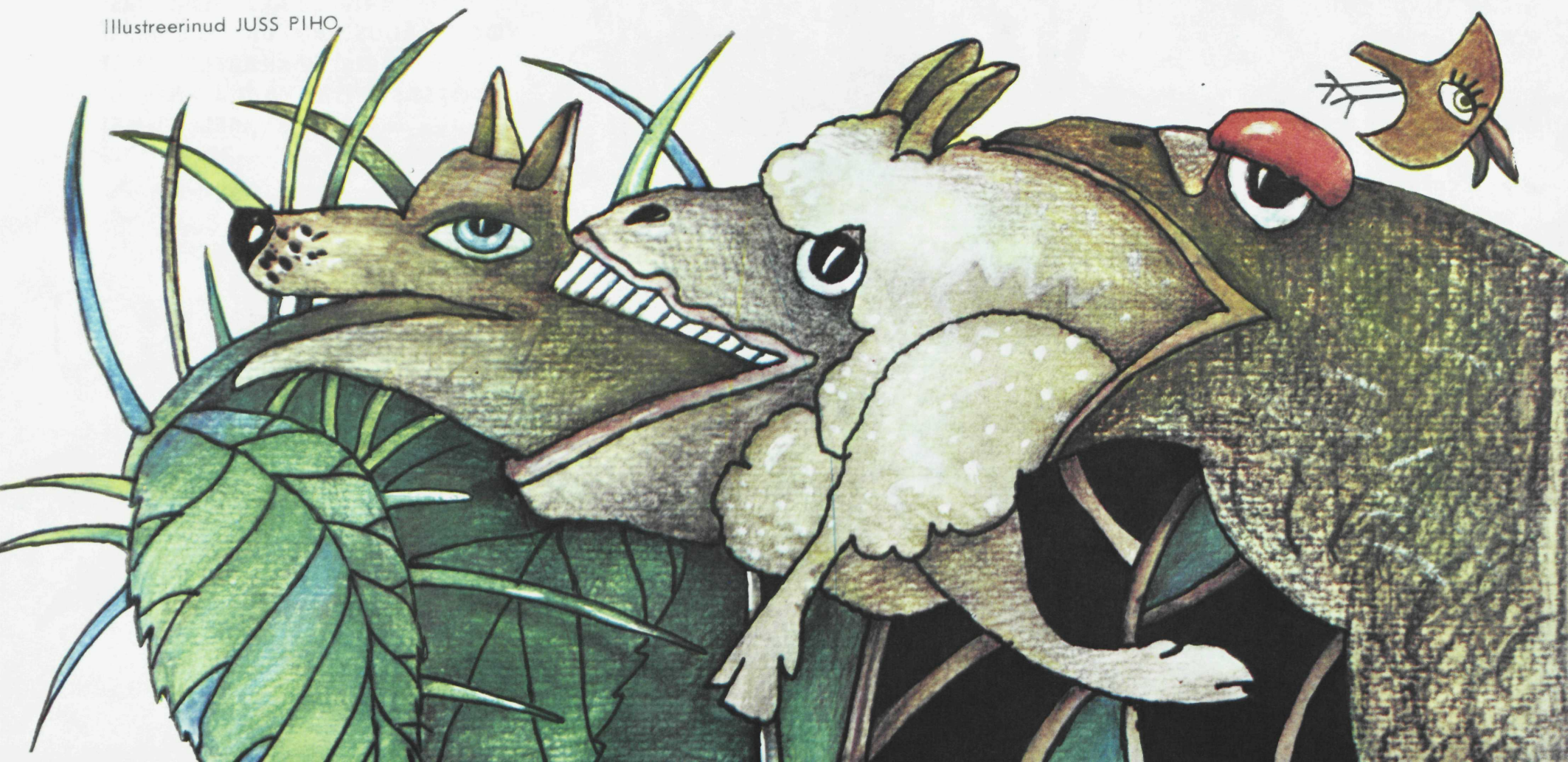
Mõtus kugistas lamba alla. Lammas, kes mõtuse pugusse sattus, söi hundi ära. Hunt, kelle mõtuse poolt allakugistatud lammas oli ära söönud, aevastas ning asus akaatsiat järama.

«See on sulle paras, õel akaatsia,» säutsus värvuke. «Miks sa pidid mind, head linnukest, torkama!»

Oli see nüüd nii või teisiti, mine võta kinni. Aga seesugune jutt ringi käib.

Altai muinasjutu järgi ümber jutustanud JÜRI RANT

Illustreerinud JUSS PIHO.

HIND 20 KOP.

Joonistanud VIIVE NOOR

Harjumaa

Harjumaa rahvariided kuuluvad Põhja-Eesti rahvarõivarühma. Siia kuuluvad ka Järva- ja Virumaa rahvariided. See rühm on suhteliselt ühtlane. Naised kandsid särki, käiseid, seelikut, vööd, abielunaised põlle, paiguti kanti ka kampsunit ja liistikut (vesti). Käised olid

KUUSALU

JÜRI

JUURU

ИНДЕКС 78231

JÖELÄHTME

uhked, pitsi ja tikanditega kaunistatud. Lilltikandite vahele paigutati litrid. Seelikud olid kaharad, sageli pikitriibulised. Möödunud sajandi keskpaiku hakati kandma ka põikitriipu ja ruudulisi seelikuid.

Neiud ja tüdrukud kandsid peas siidlintidega pärga, naised linikut, hiljem pottmütsi. Meeste ülikonna põhiosad olid: särk, püksid, vatt, jõukamatel ka vest. Piduülikonna juurde kuulus kaelarätt. Jüri kihelkonnas kandsid puna-sinist vesti kõik mehed. Peakatteks oli kaapkübar, suviti ka tuttmüts ja murumüts.

